

373.31(082)

1778

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Криворізький державний педагогічний університет
Кафедра педагогіки і психології

*ПРОБЛЕМИ ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
РЕФОРМУВАННЯ ШКОЛИ*

**Збірник наукових та науково-методичних праць
кафедри педагогіки і психології
Криворізького державного педагогічного університету**

Випуск 2

Кривий Ріг
2003

2, 4, 5, 6, 7. Серце віддаю дітям. Т. 3. – К.: Рад. шк., 1977. – 670 с.

3. С у х о м л и н с ь к и й В. О. Павлиська середня школа. Т. 4. – К.: Рад. шк., 1977. – 638 с.

8. С у х о м л и н с ь к и й В. О. Сто порад учителів. //Вибр. твори в 5-ти томах. - Т. 2. – К.: Рад. шк., 1977. – 670 с.

Кравцова І.А., Шпачук Л.Р.

РОЛЬ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ У ВАЛЬДОРФСЬКІЙ ШКОЛІ ДЛЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

В статтє рассматриваетсѧ важный вопрос идей и педагогического опыта, который необходимо адаптировать к реальным социально-экономическим условиям, национальным традициям, лучшего опыта украинской школы.

The given article touches upon important items of pedagogical ideas and educational results, which must be adapted to real socially-economic conditions, national traditions, and a betset experiewe of a native Ukrainin school.

Нинішній етап розвитку освіти характеризується як кризовий. Криза набула глобального характеру, тому йде пошук педагогічних систем, які адекватно відповідали б потребам високо розвинутого демократичного суспільства.

Прагнучи вибудувати свою національну систему освіти за європейським стандартом, треба вести мову про педагогічні ідеї, концепції та технології, а не механічне перенесення на український ґрунт чужої школи. При цьому не можна не погодитись із думкою Мирослава Стельмаховича, який застерігав від педагогічного мавпування, намагання "... бездумно імпортувати в Україну зарубіжні педагогічні системи й чужинські школи".

У кожного народу є такі освітні набутки, які варті узагальнення, осмислення, розумного, творчого використання педагогічних ідей, які потрібно адаптувати до реальних соціально-економічних умов, національних традицій, кращого досвіду власної української школи, специфіки закладу освіти, у якому працюємо.

Мистецтво в Штайнер-школі сприяє розвитку творчих здібностей учня і приводить його до усвідомлення творчої природи людини.

Не менш важливим з точки зору розвитку душевних якостей і здібностей дитини є й трудове навчання, яке в Штайнер-педагогіці відіграє значну дидактичну і методичну роль.

Підкреслюючи, що ручна праця, реміснича діяльність учнів має суто педагогічні причини, Р. Штайнер зауважував, що неможливо безпосередньо приступати до формування інтелекту дитини, навіть якщо їй поставити перед собою таку мету. Але "чим менше тренують сам інтелект, чим більше йому дають можливість розвиватися з рухів рук, з художніх навичок, тим краще... Всякий, хто невправний у рухах кисті, неспритний і в мисленні – його думки та ідеї негнучкі і, навпаки, хто має нормальну рухливість пальців, той має гнучкі думки й ідеї, він здатний заглибитися в мудрість речей" [2; 84]. Отже, мова йде про розвиток розумових здібностей дитини через формування сукупності її зовнішніх умінь і навичок, з чого інтелект людини зростає як ціле. Іншими словами, завдяки заняттям рукоділлям, ремеслами можна підготувати дитину до включення волі в розумову діяльність, закласти передумови для розвитку посправжньому творчого мислення людини.

Уроки рукоділля у вальдорфській школі розпочинаються з першого класу. Діти ознайомлюються з вовною (спочатку непряденою), з якої вони виготовлятимуть прості іграшки.

Уроки рукоділля тісно пов'язані з малюванням і живописом. Мова йде не про те, що учень сам зробив, наприклад, малюнок для вишивки, важливим є пробудження в

ньому справжнього переживання кольорів, їхньої гармонії, що дає змогу школяру сприймати дійсно живий світ. Отримані таким чином знання про елементарну діяльність зовсім по-іншому проявляються у виготовленні художніх виробів, які демонструють власний погляд учня на повсякденну діяльність, а не відтворюють готові шаблони.

Учні старших класів можуть виготовляти речі прикладного мистецтва: подушки, покривала, тобто те, що має певне призначення. Крім того, вони плетуть кошики, гамаки, речі з лубу, виготовляють капелюхи, а також малюють акварельними фарбами плакати та обкладинки для книжок. Ця галузь навчання – заняття рукоділлям – в останніх, 11-12 класах, завершується картонажними та палітурними роботами, що має важливе значення не лише для вироблення максимальної акуратності, старанності, а й для розвитку фантазії молодшої людини.

Починаючи з третього класу (в межах навчальної дисципліни “Побутознавство”), учні прилучаються до сільськогосподарських робіт і будівництва. У цьому році вони отримують ті навички, якими володіла людина з давніх часів. Дуже важливо, що діти виконують певні роботи від самого початку до одержання кінцевих результатів.

З шостого класу розпочинається садівництво та городництво. Учні вчать природним шляхом, без вживання отрутохімікатів удобрювати землю. З цього класу школярі починають працювати з деревом, виготовляючи красиві вироби – таці для хліба або фруктів, невеличкі меблі, іграшки.

Робота з деревом, як і пізніше з металом (8 клас), потребує від учня чимало зусиль. Матерія чинить опір, виявляючи свій “характер”. Щоб надати йому певної форми, отримати з шматка дерева або металу красивий виріб, необхідно проявити наполегливість, терпіння тощо. Завдяки цьому тренується, передусім, людська воля і витримка.

Кожна вальдорфська школа має свої майстерні – столярні, слюсарні тощо. Якщо учні молодших класів ознайомлюються з примітивними технологіями, що

використовувались з давніх-давен, то в старших вивчають сучасні технології, як індустріальні, так і аграрні. При цьому немає значення, чи будуть учні в майбутньому займатися промисловою або сільськогосподарською справою. Важливо, щоб вони знали, звідки що і як виникає, а також могли на практиці застосувати одержані в школі знання.

У вітчизняній педагогічній науці та практиці, особливо в останні роки, все чіткіше звучить заклик до зміни методик викладання з метою розвитку творчої основи в дитині. Освітяни розуміють, що лише збільшення обсягу навчального матеріалу або кількості годин у навчальних планах при загальному великому завантаженні учнів може розвивати тільки репродуктивні здібності дітей. Розвиток креативності, здорових і красивих душевних якостей можливий лише за умови, якщо у вихованні зробити дійсно конкретні кроки в напрямі зміни підходів до педагогічного процесу – неформального залучення школярів до мистецтва, художньо-практичної діяльності. З огляду на це досвід Штайнер-педагогіки є цінним для теорії та практики національної системи освіти.

Література:

1. І о н о в а О. Навчання рідної мови у вальдорфській школі // Рідна школа. – 1999. - № 6. - С. 60-62.
2. Ш т а й н е р Р. Духовное обновление педагогики: Пер. с нем. – М.: Парсифаль, 1995. – 256 с.
3. Ш т а й н е р Р. Искусство воспитания. Методика и дидактика: Пер. с нем. – М.: Парсифаль, 1996. – 176 с.

Сидоренко Т.Д., Ступак З.І.

ДІАГНОСТИКА РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

В статье рассматривается критериально-уровневый подход к определению сформированности педагогической